

Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Kapsamında Açılan Erasmus Yoğun Dil Kurslarının Dil Öğrenimi Bağlamında İncelenmesi

Yasin KOÇAK

MEB Eğitim Yöneticisi

kocakyasin42@hotmail.com, ORCID:0000-0002-9651-8554

Mehmet ATEŞ

MEB Eğitim Yöneticisi

mates42fb@hotmail.com, ORCID:0000-0002-1854-8205

Özet

Dil öğrenme süreci yaşam boyu devam edecek ve bireyler ihtiyaç duyduğu her yaşta tekrarlanabilecek ve yenilenebilecek bir süreçtir. Avrupa Birliğine tam üyelikle birlikte elde edilen serbest dolaşım hakkı ve çalışma izi sayesinde dil pasaportu taşımak her Avrupa vatandaşı için zorunlu olması beklenmektedir. Diğer bir ifadeyle herhangi bir Avrupa ülkesinde iş bulan kişiler işverene bu pasaportu gösterdikleri takdirde o ülkede çalışma olanağına kavuşmuş ve bireylerin bildikleri diller ve düzeyleri dil pasaportunda belirtilmiş olacaktır. Dil pasaportu olan kişi, yaşamını sürdürmek istediği ülkenin dilini biliyorsa o ülkede oturma ve çalışma izni alması daha kolay gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu çalışma özelinde Erasmus Programı

Yoğun Türkçe Dil Kursu ile ilgili yapılan ve yapılmakta olan çalışmalar ele almıştır. Erasmus dışında da farklı alan ve alt alanlara ilişkin çeşitli değişim programlarının bulunduğu unutulmamalıdır. Bu programlar kapsamında Türkiye'ye gelen katılımcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu katılımcılara sağlanacak hizmetlerden biri de bugün modern diller (İngilizce, Almanca ve Fransızca) dışında daha az konuşulan ve daha az öğretilen bir dil olarak kabul edilen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hizmetidir. E-Avrupa eylem planı ile yaşam boyu öğrenmeyi ilke edinmiş Avrupa Birliği Konseyi kültürel gelişim kadar dil gelişimine de büyük önem vermektedir. Bu sebeple eğitimin diğer bütün alanlarında olduğu gibi Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programları kapsamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusuna da eğitimde bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde faydalanılabilmesi için bilişim altyapısının güçlendirilerek ulusal bazda bir eşgüdüm sağlanmasında fayda olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı, Erasmus Yoğun Dil Kursu, Dil Öğrenimi

Examination of Erasmus Intensive Language Courses Opened within the Framework of the European Common Language Framework Program in the Context of Language Learning

Abstract

The language learning process is a process that will continue throughout life and can be repeated and renewed at any age that individuals need. It is expected that carrying a language passport will be mandatory for every European citizen thanks to the right of free movement and work trail obtained together with full membership in the European Union. In other words, if people who find a job in any European country show this passport to the employer, they will have the opportunity to work in that country, and the languages and levels that individuals know will be indicated in the language passport. If a person with a language passport knows the language of the country in which he wants to live, it is expected that he will get a residence and work permit in that country more quickly. In this study, the studies conducted and ongoing studies related to the Intensive Turkish Language Course of the Erasmus Program were discussed. It should be remembered that there are various exchange programs related to different fields and sub-fields besides Erasmus. The number of participants coming to Turkey within the scope of these programs is increasing every day. English French Turkish German One of the services to be provided to these participants is the service of teaching Turkish as a foreign language which is considered to be a less spoken and less taught language apart from modern languages (English, German and French) today. The Council of the European Union, which has adopted lifelong learning as a principle with the E-European action plan, attaches great importance to language development as well as cultural development. For this reason, as in all other areas of education, it is believed that it will be useful to strengthen the information infrastructure and ensure

coordination on a national basis in order to effectively use information technologies in education in the teaching of Turkish as a foreign language within the scope of European Union Education and Youth programs.

Key Words: European Common Language Framework Program, Erasmus Intensive Language Course, Language Learning

Giriş

Türkiye'nin Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programlarına katılımı sürecinde Avrupa Dil Gelişim dosyasında temel alınan dil becerilerinin geliştirilmesi ve ders kitaplarının, dil bilgisi kurallarını öğretmekten çok dört dil becerilerini geliştirici ve Avrupa Dil Gelişim dosyasında yer alan dil betimleyicilerini (Language Descriptors) gerçekleştiriciliklere yer verecek şekilde hazırlanması hedeflen konular arasındadır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Türkçe'nin de yer alacağı Avrupa dil gelişim dosyasındaki bilgilerin tutulması ve kişilerin beraberinde rahatça taşıyabileceği elektronik dil pasaportu uygulamasına geçilmesi gittikçe önem kazanan konulardan biridir (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Erasmus Programı Yoğun Türkçe Dil Kursu başta olmak üzere farklı alan ve alt alanlara ilişkin çeşitli değişim programları bulunmaktadır. Bu programlar kapsamında Türkiye'ye gelen katılımcı sayısı her geçen gün artmaktadır (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021).

Bu katılımcılara sağlanacak hizmetlerden biri de bugün modern diller (İngilizce, Almanca ve Fransızca) dışında daha az konuşulan ve daha az öğretilen bir dil olarak kabul edilen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hizmetidir (Darbyshire, 2022).

E-Avrupa eylem planı ile yaşam boyu öğrenmeyi ilke edinmiş Avrupa Birliği Konseyi kültürel gelişim kadar dil gelişimine de büyük önem vermektedir (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Bu sebeple eğitimin diğer bütün alanlarında olduğu gibi Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programları kapsamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusuna da eğitimde bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde faydalanılabilmesi için bilişim altyapısının güçlendirilerek ulusal bazda bir eşgüdüm sağlanmasında fayda olacağı düşünülmektedir (İstanbul Ticaret Odası, 2022).

Bugün artık bilgisayar ortamında yapılan TOEFL gibi dünya çapında kabul gören bir sınavın benzerinin Türkçe için de elektronik ortamda geliştirilebileceğine inanılmaktadır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Böylece Avrupa Eğitim ve Gençlik programı ile sadece (3-12) ay gibi kısa dönem için Türkiye'ye gelen değişim programı öğrenci ve akademisyenler lisans ya da lisans sonrası eğitimlerini Türkiye'de Türkçe olarak alabilmelerinin mümkün olacağına inanılmaktadır (Darbyshire, 2022).

Erasmus Programı Yoğun Türkçe Dil Kursu gibi programlar çerçevesinde Avrupa Dil Pasaportu örnek alınarak belli bir elektronik standart oluşturulmaya çalışılmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Yakın bir gelecekte bu ve benzeri programların kapsamı genişletilerek bütünsel ve tam eşgüdüm içerisinde bir platform ve erişim noktaları ve sağlayıcıları kurularak bunun üzerinden üniversiteler arası bilişim desteği ve hizmeti ile standart e-ders örnekleri hazırlanabileceğine inanılmaktadır (Brook, 2019).

Böylelikle Avrupa Birliği değişim programları ile ülkemize gelen katılımcılar gelmeden önce ve gittikten sonra açık ve uzaktan eğitim ve bilişim-eğitim teknolojileri desteği sayesinde yaşam boyu öğrenme (life long learning) çerçevesinde öğrenmelerini daha kalıcı, etkin, etkileşimsel ve sürdürülebilir kılacaktır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Şimdiye kadar yapılan ve uygulanan çalışmalardan ortaya çıkan hakim görüş Erasmus Yoğun Dil Kursu (EYDK) kapsamında Türkçe için mevcut ancak dağınık müfredatın elektronik derse dönüştürülmesi konusunda standardizasyon, işbirliği, altyapı ve konuda yetişmiş personel konusunda sınırlılık ve yetersizliklerin aşılması ile ilgili sürecin daha etkin ve üretken kılınabileceği yöndedir (Darbyshire, 2022).

Web Tabanlı Tanısal Ölçek Programı Akış Diyagramı

Yabancı dil olarak Türkçe için elektronik (web tabanlı) öğrenme ve değerlendirme malzemesinin basılı materyalden nasıl farklı olduğu ve işleyişini ortaya koyan kapsamlı, aracı odaklı metodolojinin etkin kılınarak yabancı dil öğrenme yöntemlerinin, materyal oluşturma tekniklerinin, web tasarım ve programcılığının yeni bir araç olarak yabancı dil öğrenmede, dil

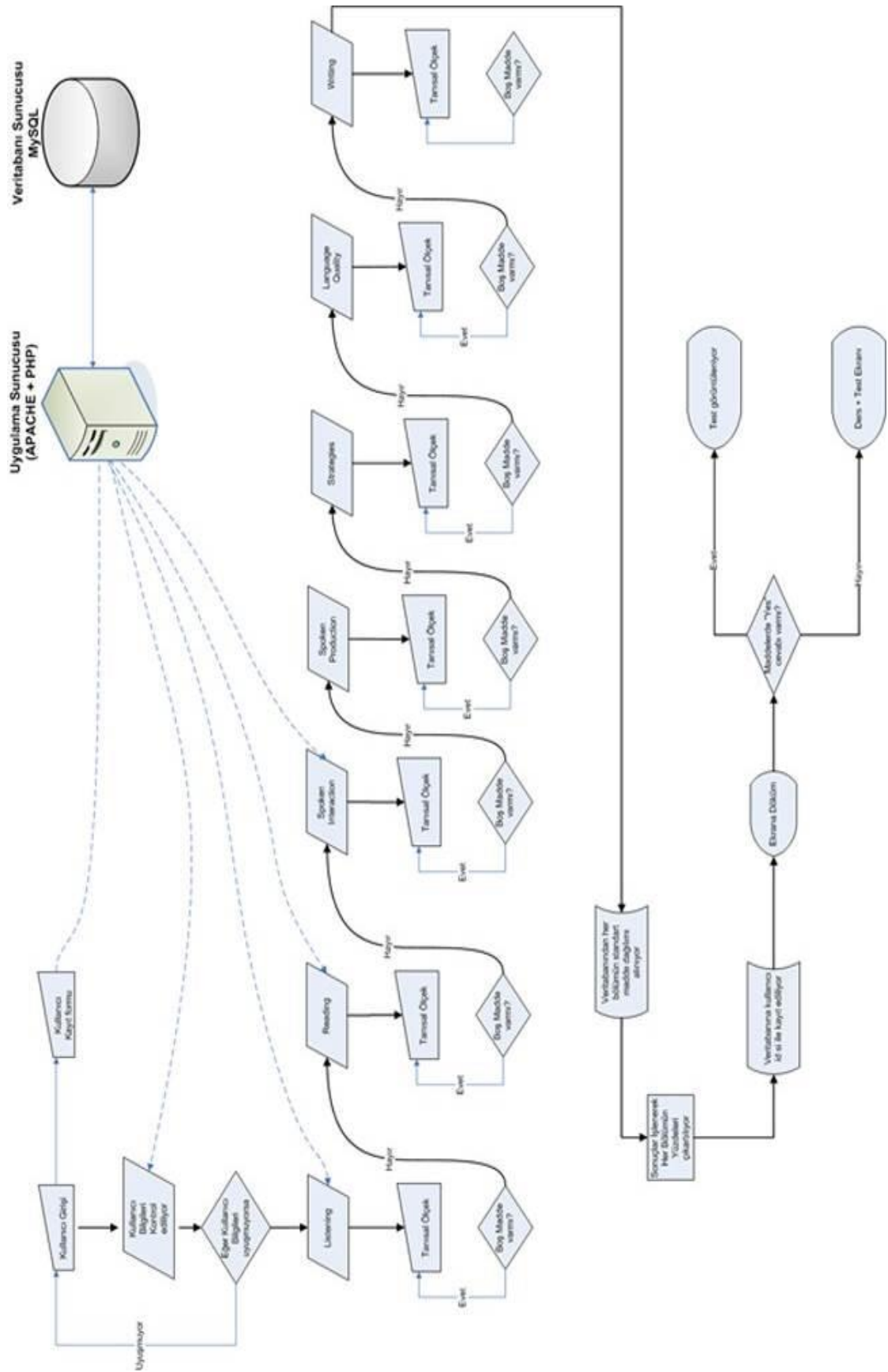
öğrenme yöntemine en iyi şekilde nasıl uyarlanabileceğini göstermek ve yüz yüze yapılan dil öğrenme ve değerlendirme için web tasarım teknolojisindeki en son yöntemler yardımıyla veri tabanlı bir sistem geliştirilmiştir (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021).

Ayrıca şablonlar, ara yüzler, çoklu ortam araçları ve arka ofisten oluşan bir sistemin kullanılarak etkin kılınması yabancı dil sınavlarının amaçları arasındadır. Türkçe dili için Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Yapabilirlik İfadeleri kapsamında Türkçe için Tanısal (Diyagnostik) Ölçek ve elektronik ders, etkileşimsel ve öğrenme aktivasyonlu, aşamalı, sıralı, şablonlu öğrenme sistemleri oluşturularak başarıyla uygulanmaktadır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Erasmus Yoğun Dil Kursunu 3-8 hafta arasında değişen sürelerde alan sınav katılımcıları için Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Yapabilirlik İfadeleri kapsamında mevcut standart kendini değerlendirme (self-assessment) formu web tabanlı tanısal (diyagnostik) ölçek forma dönüştürülmüş, web tabanlı tanısal ölçek programı akış diyagramı oluşturulmuştur (Ulusal Ajans - Leonardo Da Vinci AB Eğitim Eylem Programı, 2021).

Yabancı dil olarak öğretilen Türkçe için web tabanlı Başlangıç (Breakthrough) A1 ve Temel Kullanıcı (Waystage) A2 seviyelerinde ilgili “Yapabilirlik İfadeleri (can do) doğrultusunda birer adet dinleme, yazma ve okuma dersi uygulaması başlatılmıştır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Şekil 1 - Web Tabanlı Tanısal Ölçek Programı Akış Diyagramı

Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı kapsamında bu seviyelerin seçilmesindeki amaç, temelde algılayıcı (receptive) ve üretmeye (productive) dayalı dil öğrenme sürecinde almaya yönelik becerilerin üretmeye yönelik becerilerden daha hızlı geliyor olmasıdır (Darbyshire, 2022).

A2 seviyesi almaya yönelik A1 seviyesi de üretim ve etkileşime yönelik iletişimedayanmaktadır. Daha az kullanılan ve öğretilen diller açısından bakıldığında Türkçe de temel kullanıcının ilk aşamada dile hakim olması beklenmese de, evrensel kavramlar ve dil ile etkileşimi sonucunda söz konusu kullanıcının çeşitli sosyal olaylar ve yaşantılar sayesinde muhtemel bir etkileşime girmesi beklenmektedir (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Web ve onun sağladığı çoklu ortam bu aşamada bu süreci hızlandırarak ve sıklık ve tekrar olanağı ile daha etkileşimsel ve etkin kılabilir (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021).

Ulusal Ajansların Belirlediği Erasmus Yoğun Dil Kursları

Erasmus değişim programı çerçevesinde yurtdışına giden kişilerin gittikleri ülkenin resmi dili konusunda yeterli olmaları beklenmektedir (Ulusal Ajans - Leonardo Da Vinci AB Eğitim Eylem Programı, 2021).

Yine de yaygın olan Avrupa dilleri (İngilizce, Almanca ve Fransızca) dışında eğitim alması gereken bu kişiler, eğitim öncesinde misafir olarak gidilen ülkedeki yüksek öğretim kurumunun düzenlediği kurslara katılımcı dil seviyesine uygun olarak katılabilir. Düzenlenen kurslara o ülkenin Ulusal Ajansları tarafından mali destek sağlanmaktadır (İstanbul Ticaret Odası, 2022).

Erasmus Yoğun Dil Kursu (EYDK), öğrenci ve öğretim elemanlarının gittikleri ülkede düzenlenen ve Erasmus öğrenci ve öğretim görevlilerine yönelik dil kurslarıdır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Erasmus Yoğun Dil Kursu verebilecek 23 ülke şunlardır (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021):

1. Belçika (Flemenk Topluluğu);
2. Bulgaristan;

3. Kıbrıs Rum Kesimi;
4. Çek Cumhuriyeti;
5. Danimarka;
6. Estonya;
7. Finlandiya;
8. Yunanistan;
9. Macaristan;
10. İzlanda;
11. İtalya;
12. Letonya;
13. Litvanya;
14. Malta;
15. Hollanda;
16. Norveç;
17. Polonya;
18. Portekiz;
19. Romanya;
20. Slovakya;
21. Slovenya;
22. İsveç;
23. Türkiye.

Kurslar ilgili akademik dönemin başlamasından önce veya dönem boyunca düzenlenir. Kurs süresi en az 3 hafta en çok 8 hafta olabilmekte ve en az 60 ders saatini kapsamakta ve haftada en az 15 saate ek olarak dil laboratuvarları ve etütler de içerecek yoğunlukta olabilmektedir (Avrupa Dil

Gelişim Dosyası, 2018).

Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredisi ve kurskatılım sertifikası verilir. Kursun amacı, hedeflenen dilde günlük hayatta iletişim kurabilme becerisi sağlamak, yazılı ve sözlü algılamayı sağlamak, akademik alandadilin kullanılabilirliğini sağlamaktır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Erasmus programı kapsamında yüksek öğretimin ilk yılındaki lisans öğrencileri hariç, doktora dahil olmak üzere öğrencilere, üniversiteler arasında varılan ikili anlaşmalar ve düzenlemeler çerçevesinde, diğer katılımcı ülkedeki bir üniversitede veya yüksek öğrenim kurumunda 3-12 ay eğitim desteği (Erasmus hibesi) sağlanmaktadır (Darbyshire, 2022).

Eğitim yönünden ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde bunun yanı sıra katılımcı değişimi yapılmakta, geniş bir çerçevede öğrenim sağlanmaktadır (Warschauer and Kern, 2020).

Ancak, uygulamada lisans ve yüksek lisans düzeyindeki değişim ağırlıklı olmaktadır (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021).

Avrupa Ulusal Ajans verilerine göre Erasmus Yoğun Dil Kursu programı kapsamında gerek ülkemize gelen katılımcı sayısı gerekse de ülkemiz dışından Avrupa ülkelerine giden katılımcı sayısı her geçen yıl artmaktadır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Bağlamında Erasmus Yoğun Dil Kursu

Türkiye, Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına katılımı açısından daha çok proje odaklı mesleki, bilimsel, akademik, kültürel, sosyal ve dil çalışmalarına ağırlıklı eylem planlarına entegre olmaktadır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Bu bağlamda Sokrat (Socrates) programının bir alt dalı olan Erasmus eğitim programı kapsamında akademik amaçla ziyaret edilen ülkenin kültürel, sosyal ve dil dokusuna daha iyi uyum sağlayabilmek için başlatılan Erasmus Yoğun Dil kursları birçok üniversite yaygınlaşarak artmaktadır (İstanbul Ticaret Odası, 2022).

Erasmus Yoğun Türkçe Dil Kursunu açabilmek için özellikle yeterli ve çoğunluklu katılımcı başvurusu sağlamış ve gerekli müfredat düzenlemesini yapmış olan üniversitelerin sayısı gün

geçtikçe artmaktadır (Darbyshire, 2022).

Ağırlıklı olarak klasik değerlendirme, yerleştirme ve ders işleme yöntemin uygulandığı üniversitelerde Avrupa Ortak Dil Çerçeve programı ve Avrupa Dil Gelişim dosyası kriterleri kapsamında Türkçe için web tabanlı tanısal değerlendirme ölçeği ve elektronik derslerin klasik değerlendirme, yerleştirme ve ders işleme yöntemine alternatif bir araç olarak geliştirilmesi ve sonuçlarının ortaya çıkarılması önem arz etmektedir (Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği, 2021).

Yabancı dil öğreniminde en yaygın değerlendirme ve yerleştirme yöntemi klasik olarak (geleneksel yöntemlerle-kağıt/kalem) yapılan sınavlardır. Bu sınavlar arasında en yaygın olanları çoktan seçmeli, boşluk doldurma ve açık uçlu olanlarıdır (Avrupa Dil Gelişim Dosyası, 2018).

Seviye tespit ve yerleştirme sınavları bu sınavları alan kişiler açısından test ediliyor olma ve düşük seviyeye yerleştirilebilecek olmanın yarattığı kaygı gerçek sonuçların elde edilmesini güçleştirmektedir (Darbyshire, 2022).

Bundan dolayı seviye tespit ve yerleştirme sınavlarına alternatif ya da destek olabilecek diğer bir uygulama da tanısal bir ölçeğin geliştirilmesinin öğrenme yöntem, strateji ve eğilimlerinin belirlenmesinde önemli katkı sağlayarak sınav stresini azaltacağı düşünülmektedir (Ulusal Ajans - Leonardo Da Vinci AB Eğitim Eylem Programı, 2021).

Elektronik öğrenmedeki en büyük sorunlardan bir tanesi hazırlanan derslerin zaman zaman sınava girecek olanların seviyesine uygun olmamasıdır (Warschauer and Kern, 2020).

Bunu engellemek için standart tanısal bir ölçek hazırlanarak sınava girecek olanların kendini değerlendirmesi istenerek daha sonra bu doğrultuda ilgili tanısal ölçekte bulunan ifadelerde tanımlandığı gibi elektronik derslerin hazırlandığı görülmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, Eğitim Planlaması, 2020).

Böylece sınava girecek olanların kendini değerlendirirken not kaygısı olmadan kendisini özgürce ifade etmesi istenmekte ve dersler söz konusu kişilerin amaçlarına ve seçeneklerine uygun olarak tasarlanmıştır (Ulusal Ajans - Leonardo Da Vinci AB Eğitim Eylem Programı, 2021).

Sonuç

Türkiye, Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına katılımı açısından daha çok proje odaklı mesleki, bilimsel, akademik, kültürel, sosyal ve dil çalışmalarına ağırlıklı eylem planlarına entegre olmaktadır.

Bu bağlamda Erasmus Programı Yoğun Dil Kursu öğrenci ve öğretim elemanlarının gittikleri ülkede düzenlenen ve Erasmus öğrenci ve öğretim görevlilerine yönelik dil kursları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Spesifik olarak Erasmus Programı Yoğun Türkçe Dil Kursu başta olmak üzere farklı alan ve alt alanlara ilişkin çeşitli değişim programları bulunmaktadır. Bu programlar kapsamında Türkiye'ye gelen katılımcı sayısı her geçen gün artmaktadır.

Bu sebeple eğitimin diğer bütün alanlarında olduğu gibi Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programları kapsamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusuna da eğitimde bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde faydalanılabilmesi için bilişim altyapısının güçlendirilerek ulusal bazda bir eşgüdüm sağlanmasında fayda olacağı düşünülmektedir.

Eğitimde uygulama alanı bulan çalışmalardan ortaya çıkan hakim görüş Erasmus Yoğun Dil Kursu kapsamında Türkçe için mevcut ancak dağınık müfredatın elektronik derse dönüştürülmesi konusunda standardizasyon, işbirliği, altyapı ve konuda yetişmiş personel konusunda sınırlılık ve yetersizliklerin aşılması ile ilgili sürecin daha etkin ve üretken kılınabileceği yöndedir.

Erasmus değişim programı çerçevesinde yurtdışına giden kişilerin gittikleri ülkenin resmi dili konusunda yeterli olmaları beklenmektedir. Ama yine de yaygın başlıca Avrupa dilleri olan İngilizce, Almanca ve Fransızca dışında eğitim alması gereken bu kişiler, eğitim öncesinde misafir olarak gidilen ülkedeki yüksek öğretim kurumunun düzenlediği kurslara katılımcı dil seviyesine uygun olarak katılabilir. Düzenlenen kurslara o ülkenin Ulusal Ajansları tarafından mali destek sağlanmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe için web tabanlı öğrenme ve değerlendirme malzemesinin basılı materyalden nasıl farklı olduğu ve işleyişini ortaya koyan kapsamlı, aracı odaklı metodolojinin etkin kılınarak yabancı dil öğrenme yöntemlerinin, materyal oluşturma tekniklerinin, web tasarımı ve programcılığının yeni bir araç olarak yabancı dil öğrenmede, dil öğrenme yöntemine en iyi şekilde

nasıl uyarlanabileceğini göstermek ve yüz yüze yapılan dil öğrenme ve değerlendirme için web tasarım teknolojisindeki en son yöntemler yardımıyla veri tabanlı bir sistem geliştirilmiştir.

Erasmus Yoğun Türkçe Dil Kursunu açabilmek için özellikle yeterli ve çoğunluklu katılımcı başvurusu sağlamış ve gerekli müfredat düzenlemesini yapmış olan üniversitelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Ağırlıklı olarak klasik değerlendirme, yerleştirme ve ders işleme yöntemin uygulandığı üniversitelerde Avrupa Ortak Dil Çerçeve programı ve Avrupa Dil Gelişim dosyası kriterleri kapsamında Türkçe için web tabanlı tanısal değerlendirme ölçeği ve elektronik derslerin klasik değerlendirme, yerleştirme ve ders işleme yöntemine alternatif bir araç olarak geliştirilmesi ve sonuçlarının ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.

Kaynakça

Avrupa Dil Gelişim Dosyası, MEB, 2018.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciği. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine İlişkin 2017 İlerleme Raporu, Ankara, 2021.

Brook, W. David. Web Teaching. A Guide to Designing Interactive Teaching for the World Wide Web. Second Edition. Hingham, MA, USA: Kluwer Academic Publishers, 2019.

Darbyshire, Paul. Instructional Technologies: Cognitive Aspects of Online Programs. Hershey, PA, USA: IRM Press, 2022.

Devlet Planlama Teşkilatı, "Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Raporu". Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2020.

Dündar, Gönen ve diğerleri. E-Learning: A New Corporate Strategy for Training and Development. M.Yalvaç ve S.Gülseren (Eds.). In "First International Conference on Innovations in Learning for the Future: e-Learning". İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.

Guilherme, Manuela. Languages for Intercultural Communication and Education, 3: Critical Citizens for an Intercultural World Foreign Language Education as Cultural Politics. Clevedon, GBR: Multilingual Matters Limited, 2021.

Holmberg, Borje. Distance Education and Languages : Evolution and Change, Clevedon, GBR: Multilingual Matters Limited, 2022

İstanbul Ticaret Odası, Genel Eğitim Programları: Socrates (Avrupa Birliği Genel Eğitim Programları Yayın No:2022.

Jochems, Wim.and Koper, Roob, Lifelong Learning in a Network.Open University of Netherlands, 2022.

Köksal, Hayal. IT Seagullss Project:An Example of Using Technology to Support Future Crittical Thinkers and Problem Solvers. M. Yalvaç&S.Gülseren (Eds.).In “First International Conference on Innovations in Learnign for the Future : e-Learning”. İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.

Morphew, N. Valerie. Web-Based Learning and Instruction: A Constructivist Approach. Lau, Linda (Edit). In “Distance Learning Technologies:” Issues, Trends and Opportunities”, Hershey, PA, USA: Idea Group Publishing, 2020.

Warschauer, Mark and Kern, Richard. Network-based Language Teaching: Concepts and Principles. Cambridge University Press,USA, 2020.

Ulusal Ajans, Leonardo Da Vinci AB Eğitim Eylem Programı, İkinci Aşama:2021 - 2019, Avrupa Komisyonu Ankara,2021.

Yükseltürk, Erman and Anlı, Refik. Blended Learnign as New Trend in Distance Education, M.Yalvaç and S.Gülseren (Eds). In “First International Conference on Innovations in Learnign for the Future: e-Learning” İstanbul, Turkey, October 26-17, 2022, Proceedings, İstanbul University Rectorate Publication No:4551, 2022.

Zıllıoğlu, Merih. Eğitimde Bilişim ve Teknoloji Nedir ve Ne Değildir? Ataç Yayınları, Ankara, 2019.